

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 7. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 155/2026) un tā papildinājumus (reģ. Nr. K-792-2026, Nr. K-813-2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 40. panta ceturto daļu, Latvijas Sodū izpildes kodeksa 134. panta trešo daļu un Kriminālprocesa likuma 650. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un atzīt par spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža;

1.2. izskatīt lietu steidzamības kārtībā.

2. Krimināllikuma 40. panta trešā daļa nosaka: “Pēc soda izpildes iestādes priekšlikuma tiesa personu, kura notiesāta ar sabiedrisko darbu vai kurai sabiedriskais darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, var atbrīvot no soda izciešanas, ja sabiedriskais darbs ir noteikts uz laiku, kas nav mazāks par astoņdesmit stundām, ja faktiski izciesta ne mazāk kā puse no noteiktā soda un persona pildījusi kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos pienākumus, ievērojusi sabiedriskā darba izpildes nosacījumus un kārtību, kā arī priekšzīmīgi pildījusi sabiedrisko darbu.”

Latvijas Sodū izpildes kodeksa 134. panta trešā daļa noteic, ja notiesātajam sabiedriskais darbs ir noteikts astoņdesmit un vairāk stundas un notiesātais faktiski ir izcietis ne mazāk kā pusi no noteiktā soda, ir pildījis šajā kodeksā paredzētos pienākumus, ievērojis sabiedriskā darba izpildes nosacījumus un kārtību un priekšzīmīgi pildījis sabiedrisko darbu, Valsts probācijas dienesta amatpersona var iesniegt tiesai iesniegumu par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas soda izciešanas. Sabiedriskā darba izpilde līdz lietas izskatīšanai tiesā tiek apturēta.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 650. panta pirmā daļa noteic, ka jautājumus, kuri saistīti ar spriedumā noteiktā soda izpildi, kā arī neskaidrības, kas rodas, izpildot tiesas nolēmumu, pēc nolēmuma izpildes iestādes vai prokurora iesnieguma izlemj tās pirmās instances tiesas tiesnesis, kura pieņēmusi nolēmumu, izņemot šā likuma 638., 642. un 647. pantā minētos gadījumus.

3. Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot vērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam (ieteikums Nr. 141/2026). Satversmes tiesas 1. kolēģija 2026. gada 19. augustā atteicās ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, jo tas neatbilda Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām. Proti, pieteikuma iesniedzējs nebija sniedzis pamatojumu tam, ka no Latvijas Republikas Satversmes 92. panta izriet likumdevēja pienākums paredzēt kārtību, kādā notiesātais var vērsties tiesā gadījumā, ja soda izpildes iestāde atsaka vērsties tiesā ar iesniegumu par viņa atbrīvošanu no turpmākas sabiedriskā darba izciešanas. Tāpat pieteikumā nebija pamatots, kādēļ likumdevējs būtu pārkāpis savu rīcības brīvību, nosakot, ka tiesa jautājumu par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas sabiedriskā darba izciešanas var izlemt tikai pēc soda izpildes iestādes priekšlikuma.

Izskatot atkārtoti iesniegtu pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija pārbauda, vai pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtu pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā norādītie faktiskie apstākļi nav mainījušies, bet ir papildināts iepriekš iesniegtajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums. Proti, pieteikumā pausts pieteikuma iesniedzēja viedoklis par to, kāpēc uz konkrēto gadījumu nav attiecināmas Satversmes tiesas 1. kolēģijas lēmumā norādītās atziņas par Latvijas Republikas Satversmes 92. pantu. Tāpat izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka likumdevējs ir pārkāpis savas rīcības brīvības robežas, kas

tam izriet no Latvijas Republikas Satversmes 92. panta, jo vispār nav noteicis kārtību, kādā persona var aizsargāt savas likumiskās intereses.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka pienākums noteikt, ka probācijas iestāžu lēmumiem jābūt pakļautiem sūdzības procedūrai, valstij izriet no Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikuma CM/Rec(2010)1 “Par Eiropas Padomes Probācijas noteikumiem”. Tomēr pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kurš minētās rekomendācijas noteikumu punkts un kādā veidā būtu attiecināms uz pieteikuma iesniedzēja situāciju.

Turklāt Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmais teikums negarantē personai tiesības uz jebkura tai subjektīvi svarīga jautājuma izlemšanu tiesā. Valstij ir jānodrošina efektīva aizsardzība ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas. Jēdziens „tiesības” apzīmē personas subjektīvās tiesības, kas šai personai izriet no tiesību normām. Personas likumiska interese ir tikai tāda personas interese, kas ir nesaraujami saistīta ar personas subjektīvajām tiesībām. Proti, tā ir personas interese gūt saistošu apstiprinājumu noteiktu tiesisko attiecību pastāvēšanai vai nepastāvēšanai, kā arī to saturam, ja no šāda apstiprinājuma ir atkarīgas tieši šīs personas subjektīvās tiesības vai juridiskie pienākumi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2025. gada 1. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2024-29-01 9. punktu*). Pieteikumā nav pamatots, ka iespēja lūgt atbrīvošanu no turpmākas soda izciešanas ir tāda tiesība vai likumiska interese, kuras aizsardzībai Latvijas Republikas Satversmes 92. pants prasa nodrošināt pieeju tiesai.

Savukārt pieteikuma papildināšana ar pieteikuma iesniedzēja viedokli par to, kāpēc uz konkrēto gadījumu nav attiecināmas Satversmes tiesas 1. kolēģijas lēmumā norādītās atziņas, nav uzskatāmas par juridiskā pamatojuma izmaiņām pēc būtības un nenovērš tajā konstatētos trūkumus.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru jau lēmusi kolēģija.

4. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 155/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis